

Radio

11 Dec. 1933

11.XII.1933 arată 31³⁰

G. Călinescu

AM

Uscătă
găzdui

Acum cățiva ani, discutând, într-o revistă, problema puterii criticei de a crea, susțineam
că nu există incompatibilitate între critica și creație și că prin scrierea unei cronică ponte să
scrie poezii sau romane bune. Rămân și azi, mai mult ca oricând, de această opinie. Aceasta
când mai tot critici români au publicat romane (d. G. Ibraileanu, Adela; d. E. Lovinescu,
Bizu și Fiu în patru; d. M. Dragomirescu, Capitolul cu degăduș de aur; și cel care vorbește acum,
Carta nuntii) discutia că are actualitatea ei.

E inutil să mai repet motivele principale, care mă fac să cred în creativitatea pro-
activă a criticii, deoarece ni se răspunde întotdeauna că fără le dezmentit teoria. Să
trădeze, să sporească că prima acuză criticii n'a fost în stare să facă literatură bună. Să
se, puțin astfel, problema este atât deasă.

Bine înțelești că Sainte-Beuve n'a igăduit să facă poezii bune și nici Taine roman vizibil.
Dintre ce? Pentru că sunt critici? Nu! fără deosebită n'aveau talent. Încă la o lăță talentului nu s'ac-
tăcă obligația ca cineva să fie critic, ci numai o explicație istorică de ce cineva a
brâzdat cariera de critic. De cele mai multe ori, criticii au fost literati ratati, la care
căciunea) să nu pună creație să purifică în ascultare și îmbuc pentru creație altăia. Dacă
acestă acuză este evident că nu mai poate susține nimic.

Problema incongruibilității între critica și creație se pune de fapt astăzi: poate creatorul
fie și critic, adică să fie capabil să emisi obiective? Întrebându-ne astfel, vom constata
că subredă este pregeudicata. Pei că asemenea că critică inaptitudinea literară a criticii
+ literarii puții. Ei bine, dacă am găsit întrebarea de mai sus unui literat, și răspunde că
dile că se simte în stare de judecățe critice.

și în fapt, literatul se petrec astăzi. Mai tot, scriitorii fac folclorane, tipăresc volume de aspecte
studii critice și sunt foarte sensibili la observația că n'au fi competenți în materie de esti-
mă literară. În istoria literaturii române contemporane d. E. Lovinescu trage următoarele critici:
numără de scriitori, și poetă, și romancier nu s'înțind și n'au văzut un conflict de genuri.
nu pot să scriu și să scriu.

Dacă acesta criticul să nu poată fi – cum poate fi – literat? Intricat 1+2 și 2+1 dacă
rezultă dezcelbut? La preconvenție că unul din acești scriitori, căruia l-a se recunoscă dreptul
competență și talentul, ar fi avut activitatea literară și ar fi început cu ea critica. Atunci
a apărut și să se poată să fie tăgăduit principal, capacitatea creațională. Deacă însă scriitorul
în chestune și-a publicat mărisi opera literară, oricare să se recunoscă dreptul să aibă loc
critică.

nu cred că este rezolvării să ilustrez cu exemplu adesea în același context sau. Numărul scriitorilor, profesorii la noi critici este imunator.

Că aici sună rezultatul, se intelectează, cum că un critic valoios poate să scrie neapărat o carte de literatură. Nu este exclusiv totușt posibilitatea de a o scrie. Doar bine după aceasta puntem în întrebare dacă autorul acela și mai mult critic sau nu și mult scriitor; De altfel, precum să ducă în deosebi o interioară ^{neînțeleasită} apreciere mălo D. G. Lovinescu, cunoscut critic, ^{dincolo de} care nu vorbește chiar că și-a pierdut înțelegerea critică, fiindcă a scris literatură, și publicat de undeva un roman, Adela. Despre care scrie, nimic nu îndragostit a spune că sună și roman. Mai și că roman! Dar un scriitor a mai făcut lăstăi în analogie dragoste, și mai gravă documentare, decât mai desigur de orice lucru de pieton. Nicăieri nu se poate inclina și mai mult atenționarea cărora călătoare nu își speră decât de propria suferință; nici o mai prodigioasă memorie a sentimentelor.

Titu în patru fiind un opus de lung preambul, pentru că de gând să nu urmărească decât moartea romanei, de-lui E. Lovinescu, Titu în patru, și nu este ca cineva să-mi spuna: Dar bine, d. Lovinescu e critic? Băo băo. Dar este și romancier, și nimic nu-l înjudecă principal să fie și un romancier bun. Căci nu se dovedeste că este și în frapta.

Titu în patru este un roman de dragoste și analizează acela teatrul său confluent, nascut din dificultatea de a fi în privirele fizice subite adesea în același ^{lăsăpuns} timp. Băo băo... Diana, ^{femeia} prea multă a scriitorii, rase, se lăză în coliviu, întărește la analiza sentimentală, pe care o numește și făcându-i patru, dar nu în legătură cu ^{oprirea} înaintă într-o dimensiune ^{tinerețea} română cochetărie dragoste, și nu-i trebue) să fie într-o lăzătură. Împrejurul ochilor, lipsa de adormirea emotiei, glasul fără intonație, dulcinea sportului, toate aceste sunt dovezi, venite prin târguri, și absență ciudată. E un opus de feminitate pe care il tragește d. Lovinescu, și termină prin aceasta mai valoasă ceea ce.

D. Lovinescu are totușt același mod de a scrie ca un scriitor, pentru a da extență tuturor cărărilor să fie către exemplu - procedeu pe care l-locuiesc foarte nimic. Rezultă dințional unei cronică radiofonice și intră în acul unei cărări.

Tata bunăvoință sa ce înțigă nimic în calitatea scriitorului un suflat de ^{rase și proaste,} femeie și de orice altă sentimentală!

Dulapul conținându-lă și plin de o rufărie pronăpată călătoare, nădușă frumos, femei neto, categorico, de sentimente bine vorbită, atent, sună numai caritabil, dar și că, bine spălat și frumos lustruită, ordine de gospodărie. Tot ce purcede

vata profunda a inconştientului vostru într-o semnătură indiferentă, se care am
întâzit să admirării cosmică calomniind cosmicul și căruia atracție este în constantă și
surpriză."

Tot aza de plini de poezie și de exactitate psihologică este conținută în Diana, în care
se face teoria realității idealului și ^{a eluzivității} ignoranței fenomenului, apărând-o în subiect, în
dul lui Petrușor, la care prezența femeii concrete este patră pentru femeea din vis
, unde te affli acum?

- Largă dormită.

Ești

- Stiu că o să te îngeli. Ești în dreptul acestui pavilion învelit cu cinereu, dar
și în dreptul meu Eu nu sunt aici; sau, mai bine: nu te văd, pentru că nu există în
existența mea. Cu alte cuvinte: nu te văd când te văd, și te văd când nu te văd.

- Trebuie să-mi însemni formula condensă glumi sa...

Diana, să o însemni, dar să nu crezi că e unioristică. Prezența d-tale îmi serveste
te amulez în conștiința mea. Î de apus să fi de fapt obiectivă, pentru a deveni absentă su-
cetă. Si contrarul îe de apus să fie absentă, pentru a-mi deveni prezenta în conștiință. Si nă-
cărui este în realitate, cu mica dezvăluire siluetă, și marată, enormă, Culorile din basme, Leviața
lăică, vestimentul fragede găuri și pe ochi, deharnis creșăță din sângele meu înfrigurat, din toxinele
obstaționale, din imaginația deslăunită, din dorință licuiește, — o firmitate, între un curvă, în nici-
nație în realitatea ei, ei creația mea exclusivă. Pentru a nu succombă sub gravitație proprie
e creație, nu-mi rămână altceva de facut de căt...

Tu sună elipsă, calendarul-ți efectual.

Ode?

De căt sună sună tu văd, eu și, de următoare co-mi apără imaginea reală, deharnis biblică plus-
- ca o fantomă: în locul ei rămână silueta sublinieră a unei feti blonde, cu ochi cafenii,
un manton cu trei mături de metal,...

Totuște undele ^{sau te} infuzionatice ale sufleteștilor chemă și de lungoste au fost prinse de antene feri-
alor și-lui Lovinescu. Diversele alunecări măinii în elipsă în care fusese strămută, măștă ^{telepelică} sau-
(trebuie să fi plecat... trebuie să vînă), neconducă să o afli reacțunile la un lăs triste, în
care femeea simboliză o completă apăție, sunt stări reale, bine obiectivate, se care aruncă
unii și care se pot sintetiza poetice în versurile lui... Eminenț...

Dându-mi din ochiul tau senin

O rază din ordens

În calea timpilor ce urmă

O stă să se fi apins

astă tonalitate sălăi, nostalgiei și închee și romanele lui Lovinescu Femeia încreză
într-o construcție o pictură se conștie. Peza dană din ea irreversibil slinte.

— Mai spune-mi adată: fata lungă — zice femeia Diana.

„El tău o elipsă și nu rost printre domi decât:

— Fata... morgana!

Încela de mulțu propriu zisă, de salomenea fizului în patru, el poate intra în Canal
de subteran al sufletului lui Lovinescu, și stă ce este proprie și care este transcrierea
ea melodie de imagini ce se nască ea. Au murit Cruciile mănuile intinse opere
ori. Este sunete un sunt al balelătăi, o legețăciune, un usat condonat în fum și fum,
o stare de cenușă și lut. E fructele sufletului lumenând spre Orcus, stăpânul morții, fiori și
antă atinge cu mâini mătice ușiginoase a norilor noștri ecclazi.

*

Romanul recent al lui Victor Ion Popa, Valeriu și Valer Doamne, este o serie, dimpotrivă,
căsuță epică. Este oca de epica, înțeat ne va fi greu să cătă ceva în desfășură caracteristică.
Iată într-un text descriptiv monumental literie, analiză, tot și într-un curios, anagnosă și stâncă.
meditarie, dar galbenul naivitate nu se poate opri pe lor. Si caietul ^{românul} dului Victor Ion Popa abuzează
își ca un col silbatic, nelegând, și nu se poate decât atunci când văzut, se restrâne
numai pe ultima pagină. În alte curiose, caietomul care și pușcăi pe întâiile rânduri
cărtis ^{prin și tăiat} românește scris, fără pagina, până la sfârșit. Aceasta împregnare de o teză care este
atenționabilă și cărți de-lui Popa și se afli ca o intensitate putin obisnuită și
în la noi. Nu este o intensitate extreană deosebită, ci o astăzi condiție romanelei epici.
Să fie o serie să pună stăpânire astfel pe spiritual tău, trebuie să fie bogățita pe
vîc. Adesea singur de eroilor umanității, sau care reprezintă solidarizarea unei desolada-
re în noastră. Cartea Consultătorul, apărător, care, doar să joacească într-o carte numai o
a români putin redumită de Elieff

într-o spirituală, înțelută de Valeriu și Valer Doamne, bănuind sub el care și te ce
trăbuită mătico analitică, și nemerit și spus în delă început că romanul de-lui
este în mai odihnitiv și mai ușorîntător. porositor.

a două împregnare caracteristică a acelui roman, care trebuie să intreacze în
obi pe caietomul de la tău, este că și o serie erau făținente, ca eroi și sentimente
le, în care nu se întreacă nicio stare care să depășească fondul de ușoare
recenzie populară. Cine a urmărit activitatea teatrală a lui Victor Popa, său a
stat multă azi la Răduș, niciu într-un act, Acord familial să cătă atmosferă

crește autorul, fără analize complicate, în două rafeteelor simple. În un lucru ca total curios, om că infalzare spa de delicatesă oripentență, pe care vîntul de munte și arăta pur și crud, să embrace în întuneric un capor și o căciuță obiect de autentică. Cu stilul sănătos, al mezinat pentru nevoie literară, l. Victor Popa este ^{aceea care} cel mai interesant și în ^{realtate} român.

mă caracterizam noi o lătentană călduroză în trăincere epică, iar nu în
altre, ca la d. Lovenești? Vom spune că faza de la Popa și înțelese, să prețulească
- că din ea iase un altor cald de adâncă. Tati pe rând cunoscut românește.

Membraile Pleja, facon de fractura uriasă, sanguină, dar drept în simplitatea lui, a fracturării patologice, spune că a fost o accidentare zecii ani de munca sănătoasă. Mai bine spus, nu ce fusese în legătură apărut, și fi multă să fie achitat. El însă are o filosofie că or se întâmplă, care-l face să credă în orice, fondându-se neîntrerupt pe Cuvântul Domnului.

El în ieril den inchidere și preparat ca pîndă la cîntec omului. Monlache căde către
înțepătă. Cineva a uisit într-o poziție apropiată pe un bogatap grec. Cine putea să fie
femeia, care în noapte seccă nici nu fusesă acasă, de vreme ce se întâlnește cu o
pe care o iubea? În ideea acestei acuzării nedrepte, suplimentul de soliloquiu al
Monlache se morăghește. El fugă ^{den sunt} să se frână, și urmărit că o fîrmă de către jandarmi
intimpină întră că în Moș Petruche, ^{mă} într-o legătură ^{descoperită} fericită, îi dă adaptat. Înconde-
scută printre cordaniile de jandarmi, pînă ce Monlache căde ^{dobînt} răpus de o infecție
muncii. După dovezii suprinență de devotament, Moș Petruche se lăză prin, ca
înțelegă pe magistrat și să salveze pe Monlache. El ^{în nici mai mult} se confruntă ^{nici} nici
cu apărută crima asupra-zi. Monlache, care nu poate înțelege că un om neuniversit
fie din la judecătă, continuă rătăcirea, pînă ce cu mijloace proprii afli pe
varală ucigașii. Cînd sună este dat la ieșire, și Moș Petruche elibera. De
încolo, mai este o parte ca deconodărât trăgic, care nu infățișează în alt
monlache undringostă. Dar miezul căldurii, acela este, pe care l-am rezumat mai
înainte. Din el se desprinde ca admirabilă netezină donă fizic. Aceea ferină a lui Monlache,
rudimentar, cu sentimentul ^{greac} și dor privalitic; și blonda, filosofic omenește batranie
che. Cînd sună îi convinge că înțelege, în fîntă soliloquiu lor chinuș și respectă asta
; , când ^{li} se face doborâtă. E un simbol acordă de mulți: tensiune epică, de constructo-
ritică, care face înțelește arice cercetare de ^{familii adăpostite} ^{anodizata} sănătatea stil, care, de altfel, cantece
radioroul, sădă astă că nu cunosc nici el de-lui Victor I. Papa.

1

D. T. Reltz, ultimul de care nu vă ocupă azi, nu poate îndepărta cunoașterea ascultații noastre, deoarece dânsul nu se află la acțiune în ceea ce ^{acest lucru merită}. Deasă nu e frică, și nu nu îndoieste nimic sau, ceea ce apără, Colecția Văcărogei și va da reputație ce răsucrește. Este o cale cîteva din totalul său comun, o carte de scriitor agnosat de plinătatea mijloacelor sale, însoțită de zîndăcișor, prin care d. Reltz intenționează să obțină în modul său unul de valoare. Total astăzi este încredere pentru noi! Lumea, topografie, modul scriitorului. În Colecția Văcărogei d. Reltz a zugrăvit o lume pe trei planuri de semnificație: a patrula, în primul rînd, o societate românească de confesie moșniță; pe care, la multă distanță, nu nu o cunoscem; a devenit, în al doilea rînd, în chip magistral susținut de elbraic, al elbraitării neadulătorante din Gheto, și a dat formă personală, în cîteva rînduri, unor evenimente care elbraice sunt ergine, sunt mai întâi de totuști cunoscute. În astăzi și meritul lui Reltz. Eroii nu sunt atât de eroi, ca să nu rămnă în amintire, nu sunt cu atât de speciale, ca să nu arătă cu tot progresul. Petruș și Cunon, și Colecția Văcărogei este un remarcabil document al tradiției românești și o poveste scrisă de infern.

și spune către cunoscătorii elbraitării eroilor lui Reltz. E astăzi o sensibilă familie bohemiană, soliditatea massivă care mulțăză descurcările individuale, starea biblică și o capacitate de suferință care nu se sprunge sticla rufeteilor: sunt cu precădere ironici, emotivi, umbrători, mașini de urmă, ca acel Trac, bătători la poartă de măslinile lui Hamlet. Rasa umbrători, cu rufetul consumat de străvechi suntem noi, pe care d. Reltz le-a intenționat în cîteva ^{de excepție} fetei Esther. Aceste minciuni trebuie să cadă de putregiumul și promiscuitate, de găsirea și căutarea, în lumea ^{cădările} mincinoasă unui salomon altă dată mai invinsă cu o aducere numai tecnică, lipsă de analogie a cartierelor.

Acum vineam acum lucru și din punct de vedere general uman, românesc impreună cu multitudinea și răspândirea de legături și tipuri. Esther, cancanca, a carei viață lungă agonie, copilul uriașărat Trac, Lein, batrană, tremurănd mereu de menoscări bolii, infișente ostente, frântă de femei, și bătrânilor, revere ^{de zi nestăvăzute în vîrstă cu} de bătrâni și femei, Paul epopeial, Rubin chimericul, familia acea lecționată noiosă, care numai cîntă expuse drăguț în cîteva zile în zdrobitorul lui Reltz este în astăzi mai opredicătoare, în cîteva stiluri, după o undălungă trăie, a devenit de o sobrietate uimitoare. Niciodată slăbită, grăboasă, niciodată pernătoare de urios.

fum

nu pot să citez paginile cele mai de seamă. Drama se reînțelegează pe drumul lung și
dur ^{vean} să slăbe, la întâmplare, o mică pildă din acel aspect al cării, care îs formulează
mental și anume neșteau, pildă cu care moale în speranță în recitalul său
mai că o cronică este un anduran la lectură, iar nu un suugat al ei.

— Minnie, a patru capitol în wechen Zeitung, cu trecutul după ce moare omul
îngrozit... și se mai întâmplă cu el?

Minnie! a răspuns femeea, rătăcindu-l cu un flor

Minnie? Minnie? stăruiește capitolul.

Minnie! — Absolut minnie!

și zboară între un plus nervos, care-i agudă viața, — care și slabi

G. Gheorghiu